

Info angående nytt och aktuellt på Jordbruksverket.

Det har kommit en broschyr om [täckdikning](#) från Jordbruksverket. Sedan tidigare finns det även en broschyr om [dikesunderhåll](#) som kom ut under 2018.

[Praktiska råd – Bevattna för ökad skörd och bättre näringsupptag](#), är uppdaterad och finns tillgänglig på greppas hemsida.

Jordbruksverket samarbetar med Vuxenskolan och LRF som driver projekt studiecirkel för diken. Detta involverar att studiecirkelledarna utbildas av Vuxenskolan, LRF och Jordbruksverket. Studiecirkelledarna håller sedan studiecirkelar med avsikt att kunna starta upp slumrande markavvattningsföretag och bilda nya styrelser, samt få till underhåll av diken. Tipsa gärna lantbrukare som skulle kunna vara intresserade att antingen bli studiecirkelledare eller delta på en studiecirkel. Det kommer vara en ny utbildning för cirkelledare i höst.

Det kommer att anordnas en översiktscurs i vattenjuridik, hydraulik och markvård på två dagar under september. Mer information finns på [Greppa Näringens](#) hemsida.

I september kommer det också vara en Greppa kurs för vattendragsgrupper.

Den 13 – 14 november 2019 kommer en vattenkonferens hållas i Norrköping. Fokus är på *För mycket och för lite vatten*, samt *klimatanpassning*. Skicka gärna tips till Magdalena på intressanta föreläsare som ni skulle vilja se under dagarna. Särskilt intresserade av rådgivare, entreprenörer och lantbrukare både med dränering eller bevattning som ämne. Länk <http://www.jordbruksverket.se/konferensvattenhushallning>.

Jordbruksverket har tagit fram marknadsföringsfilmer för 14D och 14U som kommer att vara klara inom kort. Syftet med filmerna är att locka fler lantbrukare till att ta rådgivning inom 14D och 14U.

Det är också en utlysning ute för kompetensutvecklingspengar, 10 miljoner inom vatten. Denna går ut i augusti.

Personal Jordbruksverket

En nyanställning inom vattenhushållning kommer börja på rådgivningsenheten söder i höst. Den nyanställda kommer troligen bli modulansvarig för Greppa Näringens 14D/14U. Det kommer mer information kring detta när allt är bestämt.

Jenny Johansson är fortsatt tjänstledig och vi vet ännu inte om hon kommer tillbaka i höst eller ej.

Magdalena går på föräldraledighet kring månadsskiftet augusti/september och är åter till våren.

Frågestund laget runt

Fråga: Fråga kring filtermaterial. Konkret, vad rekommenderas för storleksfraktioner som kringfyllnad för intagsbrunnar/täckdikning.

Svar: Man får anpassa efter tillgång på grusmaterial och jordart, för att ge så bra förutsättningar som möjligt. Fråga entreprenör med stor erfarenhet. En uppdaterad version av *Läggningsanvisningar för jordbruks- och vägdränering* är denna uppdatering lagd på is tillsvidare men den gamla håller tillsammans med td-broschyren.

Fråga: En markägare ville inte underhålla det samfällda diket. Han ville istället pumpa bort vattnet från sin dränering.

Svar: Styrelsen kan genomföra underhållet. Underhållsskyldighet och underhållsansvar som måste tas i första hand. Att pumpa vatten är en vattenverksamhet och man måste troligen söka tillstånd för vattenverksamhet om man vill pumpa vattnet. Diket är anpassat efter att ha något flöde och kan t o m vara biotopskyddat, om man pumpar en stor andel av vattnet från att rinna vidare i diket kan det kräva dispens från biotopskyddet.

Fråga: En deltagare i ett MAF med inaktiv styrelse. Denna deltagaren vill underhålla diket, men övriga vill ej göra någonting. Hur ska denna markägare göra?

Svar: Man kan bara försöka till en viss gräns för att få till ett underhåll. Om många andra inte vill, blir det svårt. Han verkar redan ha försökt studiecirkel. Så informerat om ansvar – rättigheter och skyldigheter, även via någon utomstående.

Börja nämna att en syssloman kan förordnas från Länsstyrelsen, men det blir då en konsultkostnad som ska fördelas mellan deltagarna. Länsstyrelsen har då till uppgift att utse en syssloman. Ett problem där kan vara att få en syssloman med rätt kunskap – vatten och jordbruk.

En annan väg att gå är en begära en tillsyn av vattenanläggningen från Länsstyrelsen om man kan påvisa skada/behov för jordbruket. Olika Länsstyrelsen kan se på underhållsbehovet på olika sätt, men de har tillsynsansvar.

I sista hand kan man utföra underhållet själv om det inte går, men det är bättre att försöka med ovanstående först. Om man utföra underhållet själv får man stå alla kostnader också.

Fråga: Varför tar Länsstyrelserna inte ett större ansvar i dessa frågor?

Svar: Jordbruksverket har hållit kurser för andra myndigheter för att öka förståelsen för vattenhushållning. Ansvaret att vara aktiv och utföra underhåll är dock markägarnas.

Fråga: Kan Jordbruksverket hålla fler kurser?

Svar: Vi har valt att erbjuda en kurs per länsstyrelse för att därmed ha möjlighet att nå alla länsstyrelser en gång. Det är en personalfråga också, vad vi hinner och behöver prioritera. Sedan är inte länsstyrelsens tjänstemän vår målgrupp utan rådgivare på och utanför länsstyrelsen.

Fråga: Täckdikningssystemet mynnar ut under dikesbotten. Systemet är i alla fall 75 år. Mycket arrendemark och därmed är investeringsvilja lägre. Gallerlock på brunn i fältet för att klara av högflöden, lantbrukaren ville lägga igen detta men då hade det skapat stora problem!

Svar: Det är viktigt att känna till varför systemet är utformat på ett visst sätt och förstå dimensioneringen. Jämför med kartor – vad är utfört, hur såg det ut innan. Inte att rekommendera att lägga igen. Troligen är det ett stort underhållsbehov i diket.

Fråga: Ett nydränerat fält där järnutfällningar slammade igen diket bara efter några år. Lantbrukaren verkade överraskad av förekomsten. Kan man förebygga detta på något vis om man är ovetandes om problem med rostutfällningar?

Svar: Det är svårt att förebygga dessa problem om man inte har kännedom om detta sedan innan. En provtagning skulle inte ge några entydiga svar, till ett rimligt pris. Titta på omgivningarna och befintliga dräneringsrör, öppna diken och dylikt, finns det antydningar till rostutfällningar? Men det är svårt att förutse om det inte finns några indikationer.

Rekommenderar, nu när det är anlagt redan, att spola stammen varje år framöver kanske ti o m två gånger per år samt återkommande dikesunderhåll.

Om det inte varit anlagt skulle man kunna titta på t ex reglerbar dränering. En reglerbar dränering stället krav på svaga fall i fält, för att inte kräva orimligt många reglerbrunnar, samt genomsläppliga jordar.

Fråga: Vad ska man lägga för filtermaterial om man inte har tillgång till naturgrus?

Svar: Anlita en erfaren entreprenör som kan detta med filtermaterial under olika förutsättningar. Många använder sågspån på jordar med rostutfällningar. Man ska även använda den blå specialslangen, med större slitsar, på rostjordar. Det nämndes också att blanda kross och sågspån, vilket ska ha gjorts i vissa fall. Problemet med bara sågspån är att det med tiden förmultnar så en kombo kan vara bra. En kombo innebär också att man kan använda grusvagn och får snabbare och billigare anläggande. Finns också fler och fler färdigblandade rör som man kan fundera över som alternativ utifrån förutsättningarna.

Tips som kom upp under mötet

Tipsar om kartbilder på <https://kartbild.com> flygfoton från bla 1960 och 1975. Man kan jämföra mellan olika år, genom att välja ”Visa två samtidigt” till vänster, för att svepa mellan årtalen.

Nya webb-GIS anses sämre. Flera håller med om att nya WebbGIS inte har samma användarvänlighet. Men det går att söka på respektive lager, exempelvis Båtnadsområde, för att enklare hitta rätt.

Här tittar också Magdalena på att tillsammans med länsstyrelsen Östergötland anordna en kort skype utbildning framöver. (Kommentar, länsstyrelsen säger ja och preliminärt kommer en sådan att hållas i höst. Det kommer komma ut som en skype-utbildning på Greppas hemsida. Utbildningen kommer hållas av länsstyrelsen i Östergötland, men skype länk från Jordbruksverket.)

Lantmäteriet har även en del material som är gratis att ladda ner. Då kan det användas i GIS.

Avslutande information

Magdalena och Tobias kommer att vara på Borgeby under delar av mässan den 26 och 27 juni.

Magdalenas kollega Anna Bjureus kommer stå på Brunnby, tillsammans med andra vattenkollegor på Jordbruksverket.

Jordbruksverket har också upphandlat Gradvis som ska stå på Borgeby, Brunnby och Öjebyn.

En enkät för detta webinarium kommer att skickas ut efter avslutat möte.

Magdalena Nyberg

Rådgivare vattenhushållning (Jordbruksverket)

Tfn 036 – 15 85 19

magdalena.nyberg@jordbruksverket.se

